

YLEISURHEILU

SUOMALAISEN YLEISURHEILUN STRATEGIA 2013 – 2016

TAUSTA
SISÄLTÖ JA PERUSTEET
TOIMEENPANO

SUOMEN URHEILULIITTO

Hyväksytty Suomen Urheiluliiton liittovaltuustossa 29.9.2012.

SISÄLTÖ

1. Nykytilanne ja toimintaympäristössä tapahtuvat muutokset

- 1.1. Nykytilanne
- 1.2. Toimintaympäristön muutokset

2. Suomen Urheiluliiton toiminnan perusta

3. Keskeiset päämäärät

- 3.1. Valmennus
- 3.2. Seuratoiminta
- 3.3. Hallinto ja rakenteet

4. Toimenpiteet päämäärien saavuttamiseksi

- 4.1. Valmennus
- 4.2. Huippu-urheilun tavoitteet
- 4.4. Valmennuksen ja ohjauksen kehittämistoimenpiteet

5. Seurapalvelutoiminta

- 5.1. Seurapalvelutoiminnan tavoitteet
- 5.2. Harrastajamäärän kasvutavoitteet
- 5.3. Seuratoiminnan ja seurajohtamisen kehittämistoimenpiteiden painopisteet
- 5.4. Seuran ohjaustoiminnan ja seuravalmennuksen kehittäminen
- 5.5. Kilpailutoiminta

6. Hallinto, rakenteet ja talous

- 6.1. Nykytila
- 6.2. Kehittämistoimenpiteet

1. Nykytilanne ja toimintaympäristössä tapahtuvat muutokset:

1.1. Nykytilanne

Suomalaisen yleisurheilun strategia 2010-2013

Vuosille 2010-2013 hyväksytyssä suomalaisen yleisurheilun strategiassa asetettiin strategiakaudelle seuraavat keskeiset päämäärät:

1. Huippu- ja kilpaurheilun aseman vahvistaminen
2. Seuratoiminnan aktivoiminen ja laadun parantaminen, yhteistyön lisääminen ja harrastajamäärän tuntuva lisääminen
3. Yleisurheilun imagon jatkuva parantaminen
4. Yleisurheiluseurojen taloudellisten ja henkilöresurssien merkittävä lisääminen

Kilpa- ja huippu-urheilu

Yleisurheilumme viimeisiä vuosikymmeniä ovat leimanneet kilpaurheilijoiden määrän romahtaminen. Yli viisitoistavuotiaita yleisurheilussa kilpailevia kansalaisia lienee nyt noin kymmenesosa 1970-luvun jälkipuoliskoon verrattuna. 1990- ja 2000-lukujen erityispiirteenä on lisäksi ollut se, että lasten ja nuorten ikäluokissa tytöt harrastavat yleisurheilua selvästi enemmän kuin pojat.

Kansallisessa aikuisten yleisurheilussa eri lajiryhmien tasoerot ovat pienentyneet. Kokonaisuutena kansallisen tason aikuisten kilpaurheilijoiden määrä on kuitenkin edelleen vähenemässä.

Lajien kymmenen parhaan keskiarvoseuranta osoittaa, että naisten kansallinen taso on kokonaisuutena kääntynyt 2000-luvun aikana nousuun miesten kansallisen tason jatkaessa heikkenemistään. Naisten ja miesten yhteensä viidestäkymmenestä lajista puolet on heikentynyt, vajaa kolmasosa (30%) säilyttänyt tasonsa ja viidennes (20%) on kehittynyt. Heikentyneistä lajeista vain kolmasosa on naisten lajeja kun taas vakiintuneiden ja kehittyneiden lajien ryhmissä naisten lajien osuudet ovat kaksi kolmasosaa kummassakin. Naisten nousevasta trendistä yksi osoitus oli ensimmäinen maaotteluvoitto Ruotsista sitten vuosituhannen vaihteen.

Eri aikakausina ilmenee joissakin lajeissa voimakkaita tasonnousuja, jotka perustuvat samanaikaisesti kilpaileviin useampiin urheilijalahjakkuuksiin sekä tasonnousun kilpailutilannetta aktivoivaan kierteeseen. Kyseisiä esimerkkejä ovat 2000-luvun alkuvuosina miesten kuula sekä tällä hetkellä miesten pituus. Miesten keihään yliverainen perinne on tuottanut sekä tasoa että menestystä lähes katkeamattomasti.

Yleisen sarjan arvokisojen (EM, MM, OK) mitalimenestys on tämän tarkastelun ajan säilynyt haarukassa yhdestä kolmeen lukuun ottamatta vuosia 2003 (MM), 2004 (OK), 2009 (MM) ja 2011 (MM), jolloin Suomi on jäänyt ilman mitalia. Kun ulotetaan tarkastelu pistesijoihin sekä sijalukuihin 9-16, on 2000- luvun trendi ollut laskeva 1990- lukuun verraten.

Strategiakaudella 2010-2013 tavoitteena oli aikuisten arvokisoista 2-4 mitalia sekä 4-8 pistesijaa. MM-tilaston 25:n joukkoon sijoittuvien tavoite oli 25 urheilijaa ja EM-tilaston 40 urheilijaa. Vuosina 2010-2012 tavoitteista jäätin selvästi.

Nuorten, MN19- sarjojen vuotuiset arvokisamitalit (EM, MM) säilyivät läpi 1990- luvun pääsääntöisesti haarukassa viidestä kymmeneen. 2000- luvulla vastaava menestys on asemoitunut koko lailla yleisen sarjan tasolle, yhdestä kolmeen mitaliin per vuosi. Vuosina 2004, 2008 ja 2012 juniorit ovat jääneet MM-kisoissaan ilman mitalia.

Muista määrällisten tavoitteiden toteutumisesta huippu-urheilun osalta voi todeta, että sopimusurheilijoista n. 90 % (tav. 94 %) asui ja harjoitteli urheiluakatemiapaikkakunnilla tai ulkomailla. Valmennuksen päätoimisuuden sekä koulutustason osalta tavoitteista jäätin niin ikään vain vähän.

Kansainvälinen kilpailu on kiristynyt entisestään erityisesti pika- ja kestävyysjuoksuissa, mutta enenevässä määrin myös kentälajeissa. Kilpailun kiristyminen on haaste koko eurooppalaiselle yleisurheilulle. Kansainvälisen kilpailun yhä kovenessa Suomen yleisurheilun tulee kyetä edelleen parantamaan valmennusjärjestelmänsä hyötysuhdetta, so. lahjakkuuksien riittävän varhaista tunnistamista ja oikein kohdennettua tukemista.

Yleisurheilun olympiakisojen valtalaji-asema sekä globaali kilpailunäkyvyys ovat johtaneet siihen, että yleisurheilualmennukseen on suurten ja perinteisten yleisurheilumaiden lisäksi panostettu paljon myös lukuisissa pienissä ja keskisuurissa maissa ympäri maailman. Nykytrendi on se, että yleisurheilulajit niin radalla kuin kentällä ovat enenevässä määrin kaikkien maanosien ja ihmisrotujen kilpailemia.

Eri urheilukulttuureissa nuorisovalmennuksen voimavaroja on varmistettu ao. maiden urheilujärjestöjen ja urheiluministeriöiden yhteistyöllä. Edustusurheilijoiden ja heidän valmentajiensa ammattimaisen työskentelyn edellytykset sekä toimeentulo ovat useissa valmennusjärjestelmissä integroitu osaksi ao. maan jotakin hallintosektoria; niitä ovat esimerkiksi koululaitos ja yliopistot, maakuntahallinto, puolustusvoimat, rajavartiosto, poliisitoimi, puolustusvoimat tai urheiluministeriön suora tuki, vrt. Suomen opetus- ja kulttuuriministeriön urheilija-apurahat.

Suomalainen malli on urheilujärjestöjen organisoituminen tavalla, joka varmistaa urheiluseurojen valmiudet suoriutua eritoten nuorisovalmennuksen haasteesta.

Yhteenvedona voidaan todeta, että huippu-urheilun osalta arvokisamenestystavoitteet eivät toteutuneet aikuisten ja nuortenkaan osalta. Sopimusurheilijoiden osalta valmennusolosuhteet ja -osaaminen ovat ainakin lajivalmennuksen osalta lähellä tavoitetasoa, mutta mitä ilmeisemmin nuorisovalmennusvaiheen urheilijoilla on liian monessa tapauksessa molemmissa puutteita. Myöskään ohjausjärjestelmä ei vielä toimi riittävän hyvin toisella asteella opiskelevien osalta.

Kansallisen kilpaurheilun osalta ongelmana on edelleen yleisurheilu-uran päättyminen liian monessa tapauksessa juniori-ikäisenä tai välittömästi aikuisten ikäluokkaan siirryttäessä.

Seuratoiminta

Liiton jäsenenä on noin 750 seuraa, joista n. 470 on aktiivisia, jos aktiivisuudeksi katsotaan seuraluokittelupisteiden saavuttaminen. Sata seuraluokittelun parasta seuraa saavutti v. 2012 yhteensä 79 % seuraluokittelu- ja 86 % Kalevan Maljan pisteistä. Näissä seuroissa urheili kaksi kolmannesta lisenssiurheilijoista.

Yleisurheilussa ylivoimaisesti yleisin seuratyyppe on yleisseura. Lähinnä isoista kaupungeista ja vähän pienemmistä kasvukeskuksista löytyy yleisurheilun erikoisseuroja. Tässä suhteessa yleisurheilu poikkeaa suomalaisesta urheiluseurakentästä, jossa erikoisseurojen määrä on selvästi yli puolet seurojen kokonaismäärästä.

Seuratoiminta on selkeästi voimakkaiden kehittämistoimenpiteiden tarpeessa. Seurakenttä on tällä hetkellä varsin pienistä ja osittain päällekkäin toimivista yksiköistä rakentuva. Pienehköilläkin paikkakunnilla saattaa toimia kaksi tai jopa useampi yleisurheilua lajiohjelmassaan pitävä seura.

Ongelmana on myös seurojen välisen yhteistyön ja yhteisesti sovitun työnjaon puuttuminen liian monessa tapauksessa. Yhteistyön ja työnjaon kehittyminen edellyttää seurojen erilaisuuden tiedostamista ja myös sen hyväksymistä. Kilpailutoiminnassa seurojen yhteistyö toimii toistaiseksi selkeästi parhaiten. Valmennuksessa seurayhteistyön kehittämisessä on vielä paljon työsarkaa.

Yleisurheilussa ei ole tällä hetkellä huippu-urheiluseura-junioruurheiluseura -ajattelua isoimpien palloilulajien tapaan. Nähtäväksi jää, synnyttääkö mahdollinen alueellinen seurojen yhteistyö ja siihen liittyvä työnjako yleisurheiluunkin lähivuosina tällaista ajattelua. Mikäli tällaista yhteistyötä halutaan tukea, se edellyttää mm. yleisurheilun edustussääntöjen uudistamista ja asian huomioimista myös seuraluokittelussa.

Olemassa olevat kansalliset seuratoiminnan tukiorganisaatiot (mm. SLU ja sen alueet, Nuori Suomi ym.) eivät ole tuottaneet seuroille niiden tarvitsemia palveluita riittävästi ja oikeanlaisina. Koko suomalaisen kilpaurheilun ja liikunnan tulevaisuuden kannalta

on täysin ratkaisevaa, kuinka seuratoiminnan kehittämistyössä onnistutaan lajiliittojen ja uuden urheilun keskusjärjestön sekä sen alueorganisaatioiden toimesta.

SUL:n oma seurojen kehittämisohjelma on sisällöltään ja toteutukseltaankin varsin onnistunut erityisesti Kärkiseura-, VT- ja AVT -koulutusten osalta. Koulutukseen osallistuneiden seurojen määrä toteutui käytännössä tavoitteiden mukaisesti.

Yleisurheilun harrastajamäärä on jatkanut kasvuaan. Viimeisen kymmenen vuoden aikana yleisurheilun harrastajamäärä on selkeästi kasvanut (+ 4 500) harrasteliikkujen (0-8 v ja yli 30 v) ikäluokissa. Samaan aikaan kilpaurheilukaisten määrä on vähentynyt. Määrä on laskenut erityisesti piirihuipentumaikäisissä (- 1 350), mutta jonkin verran myös aikuisiän kilpaurheilijoissa.

Tyttöjen ja naisten harrastajamäärä on vähentynyt piirihuipentumaikäisissä selvästi poikia vähemmän. Nuorissa sekä aikuisissa se on jopa jonkin verran kasvanut. Erityisen huolestuttavaa on yleisurheilun asemien menetys yläkouluikäisissä, sillä alakoulun päättävistä yleisurheilijoista on yläkoulun päättyessä mukana enää joka toinen.

Juniori-ikäluokissa (16 -22 v) lisenssimäärä pysyi ennallaan, mikä viestii siitä, että liiton edellisten strategiakausien painotukset nuorisovalmennukseen ovat tuottaneet kohtuullisen hyvää tulosta. Ohjaaja- ja valmentajakoulutuksessa määrälliset tavoitteet ovat alittuneet lievästi.

Strategiakauden lisenssimäärätavoite 35 000 lisenssiä ei tule toteutumaan, sillä v. 2012 lisenssimäärä on n. 28 500. Myöskään 13 -18-vuotiaiden ja aikuisten lisenssiurheilijoiden määrän kasvutavoite ei tule toteutumaan.

Kansallisen tason aikuisurheilijoiden määrä on edelleen lievässä laskussa. Lähinnä juoksua harrastavien aikuisten lisenssiurheilijoiden määrä on lievässä kasvussa. Harrasteliikunta on monessa mielessä merkittävä mahdollisuus varainhankinnan, yleisurheilun sosiaalisen vetovoiman, seuratoimijoiden määrän ja yhteiskunnallisen olemassaolon oikeutuksen näkökulmasta.

Harrasteliikunnan ja seuratoiminnan yhteyttä mietittäessä kannattaa tiedostaa se tosiasia, että v. 2009 liikuntapalveluja tuottavat yritykset ohittivat ensimmäistä kertaa urheiluseurat aikuisten liikuttajina. Vaikea ei ole arvata, että yritysten toiminta kattaa taloudellisesti kiinnostavimmat palvelut.

Seuratoiminnan kehittämisessä edellisen strategiakauden alussa asetettiin tavoitteeksi seurojen liikevaihdon tuplaaminen. Tavoitteen toteutumisesta ei ole täsmällistä tietoa ja asiaan vaikuttaa hyvin monet muutkin kuin liiton päätettävissä olevat toimenpiteet. Seurojen päätoimisten työntekijöiden osalta tavoitteena oli strategiakauden päättyessä 80 henkilötyövuotta. Vuonna 2012 lähestyttiin 70 henkilötyövuoden rajapyykkiä.

Yleisurheilun imago

Yleisurheilun imago suomalaisten keskuudessa on edelleen hyvä, mistä erityisesti viestii televisioitujen yleisurheilukisojen katsojaluvut. Suurta yleisöä on sen sijaan entistä haastavampaa saada paikan päälle seuraamaan kisoja. Tästä tuoreimpana esimerkkinä ovat omat EM-kisat, joiden katsojatavoitteissa petyttiin raskaasti.

Oman haasteensa luo myös koko suomalaisen huippu-urheilun ympärille osan median voimin rakennettu negatiivinen ilmapiiri, joka alkaa vähitellen saattaa ohjata myös yleistä mielipidettä. Tämä näkymä on syytä ottaa vakavasti, sillä jatkuessaan se saattaa synnyttää isoja ongelmia ei vain ”penkkiurheilijoiden” vaan myös urheilussa aktiivisesti toimivien sekä tukijoiden osalta.

Oman haasteensa yleisurheilulle tuo sen korkeintaan keskinkertainen vetovoima varhaisnuorten ja nuorten keskuudessa. Erityisen haastavan ikäryhmän muodostavat yläkouluikäiset.

Imagon rakentamisessa viestinnällä ja siihen liittyen tiedottamisella on merkittävä rooli. Viime aikoina liiton oma viestintä ei ole toiminut parhaalla mahdollisella tavalla.

Paras lääke positiivisen imagon ylläpitämiseen on huippu-urheilumenestys, mutta mm. kansallisella kilpailujärjestelmällä on siinä merkittävä rooli. Merkittävää on myös, millaista mielikuvaa suomalaisesta yleisurheilusta luovat siinä mukana olevat ihmiset itse.

Kilpailutoiminta

Strategiakauden 2010-2013 osalta kilpailutoiminnan kehittämisen päämääräksi kirjattiin mm. kiertävän kansallisen kilpailutapahtuman luominen, seuracupien lisääminen, seuraluokittelujärjestelmän uudistaminen, kilpailutapahtumien laadun parantaminen sekä kilpailutoiminnan tasapainottaminen ja koordinointi.

Yleisurheilun kilpailutoiminta kaipaa edelleen nopeita kehittämistoimenpiteitä. Ongelmat alkavat jo piirihuipentumavaiheessa, jolloin vain joka kolmas 9-15-vuotias osallistuu piirihuipentumiin. Lisäksi seurojen viikkokisoihin osallistujat painottuvat useassa seurassa 5-9/11-vuotiaisiin 13- ja 15-vuotiaiden jäädessä näiden tapahtumien ulkopuolelle.

Piirinmestaruuskisojen osallistujamäärät ovat vähentyneet huolestuttavassa määrin aina vahvimpia piirejä myöten. Monet piirit järjestävätkin jo yhteisiä pm-kisoja ainakin 17-, 19- ja yleisessä sarjassa.

Yleisurheilukisojen paikallinen, alueellinen ja valtakunnallinen imago on erittäin tärkeää. Yleisurheilun aseman säilyminen mm. merkittävänä osana vapaiden TV-kanavien urheilutarjontaa edellyttää kilpailutoiminnan kehittämistoimenpiteitä.

Tällä hetkellä Suomessa järjestetään liikaa sellaisia yleisurheilukisoja, jotka eivät pohjimmiltaan motivoi urheilijoita, katsojia tai edes niiden järjestäjiä yleisöstä ja mediasta puhumattakaan.

Kilpailutoimintaan liittyvät monet kehittämistoimenpiteet kuten kilpailustrategian laatiminen, seuraluokittelun uudistaminen ja kilpailutoiminnan koordinointi sekä tasapainottaminen ovat käynnistyneet strategiakauden jälkipuoliskolla.

Onnistuneista seuracupeista paras esimerkki on Vattenfall –cup. Mahdollinen kiertävä nuorten kansallinen kilpailutapahtuma voi kehittyä Youth Athletics Games/FJG-tapahtumasta.

1.2. Toimintaympäristön muutokset

Väestökehitys

Lasten ja nuorten sekä aktiivisessa kilpa- ja huippu-urheiluiässä olevien ikäluokat ovat edelleen pienentyneet. Sen sijaan harrasteliikkujien määrä on nousussa ja nousu jatkuu tulevina vuosina mm. julkisen sektorin painotuksista johtuen. Yhteiskunta panostaa tulevaisuudessa voimakkaasti terveysliikuntaan, mikä parhaimmillaan luo seuratoimintaan uusia mahdollisuuksia ja antaa lisäresursseja.

Nuorten aikuisten eli 20-35-vuotiaiden suomalaisten määrä on 30 vuodessa pudonnut noin kolmanneksella. Tämä sekä eläkeläisten määrän voimakas kasvu tulee jo tällä vuosikymmenellä muodostamaan ison haasteen julkiselle taloudelle huoltosuhteen vääristymän takia. Erityisen haastavaksi tilanne tulee muodostumaan 2020-luvulla. Nähtäväksi jää, kuinka iso vaikutus tällä on niihin panostuksiin, joita julkinen sektori suuntaa liikuntaan ja kilpaurheiluun.

Väestön siirtyminen maalta kasvukeskuksiin jatkuu Suomessa ja tämä merkitsee syntyvien ikäluokkien sijoittumista kasvukeskuksiin entistä voimakkaammin. Tällä on suora vaikutus monien seurojen toimintaan lasten ja nuorten sekä nuorten aikuisten määrän vähentyessä paikkakunnalla.

Kuntarakenne

Suomessa oli v. 2006 yhteensä 431 kuntaa. Kuntien lukumäärä on vuoden 2013 alussa 320. Seuraava isompi kuntarakeneremontti ajoittunee vuoden 2017 alkuun. Onko kuntien lukumäärä tämän muutoksen jälkeen sata vai 150 vai jotain muuta, jää nähtäväksi.

Kuntarakenteen muutoksella on merkittävä vaikutus myös urheilun ja liikunnan paikalliseen päätöksentekoon. Kunnallinen päätöksenteko siirtyy selkeästi kauemmaksi isosta osasta nykyistä seurakenttää. Tällä yhdistettynä julkisen talouden kehitykseen tulee luomaan monessa tapauksessa selkeitä lisähaasteita.

Kuntarakenteen muutoksella on merkittäviä vaikutuksia mm. seuratoiminnan avustuksiin, olosuhteisiin (kilpailu ja harjoittelu), liikuntapaikkojen jakoon ja kuntaorganisaation hyödyntämiseen tapahtumien järjestelyissä.

Suomalaisen urheilun järjestökenttä

Suomalaisessa urheilun järjestökentässä on tapahtumassa merkittävin muutos sitten 1990-luvun alun.

Uusi olympiakomitea huippu-urheiluyksikköineen on aloittamassa toimintansa vuoden 2013 alusta. SUL on valmistautunut aktiivisesti yhteistyöhön uuden toimijan kanssa koko rakenneuudistuksen valmisteluvaiheen ajan.

Valitettavasti olympiakomitean huippu-urheiluyksikön eri ohjelmien eli huippuvaiheen, osaamis- ja urheiluakatemiaohjelmien osalta toiminnan edellyttämät voimavarat ovat merkittävältä osin syksyllä 2012 edelleen arvailujen varassa. Kaikesta päättäen voimavarojen merkittävät lisäykset eivät tule toteutumaan ainakaan parin lähivuoden aikana.

Suomalaisen yleisurheilun näkökulmasta urheiluakatemiaohjelman kanssa tehtävä yhteistyö on selkeästi oleellisin asia. Toivottavaa olisi, että sekä liiton lajivalmennus että akatemiapaikkakuntien seuravalmennus saisivat tästä yhteistyöstä merkittävää lisävoimavaraa jo seuraavan strategiakauden aikana.

Osaamisohjelman osalta yhteistyö ja työnjako lajiliittojen kanssa ovat vielä neuvotteluvaiheessa. Ko. ohjelma tulee toteutuessaan merkitsemään mm. ohjaaja- ja valmentajakoulutuksen osalta urheilumuotorajat ylittävää yhteistyötä, jolla poistetaan nykyistä päällekkäisyyttä ja toisaalta myös osaamisvajetta useiden urheilumuotojen osalta. Osaamisohjelma tulee olemaan merkittävä toimija myös yleisurheiluun liittyvässä tutkimus- ja kehittämistyössä.

Huippuvaiheen ohjelman sisältö ja voimavarat suomalaisen huippu-urheilun kehittäjänä ovat edelleen epäselvät. Pääsääntöisesti ko. ohjelma pyrkinee keskittymään huippu-urheilun tarvitsemien korkealaatuisten tukipalveluiden tuottamiseen ja järjestämiseen yli urheilumuotorajojen.

SLU, Nuori Suomi ja Kuntoliikuntaliitto ovat myös tehneet päätöksen yhdistyä v. 2013 alusta lukien. Käytännössä yhdistyneen keskusjärjestön toiminta käynnistyy vuoden 2014 alussa. SLU:n alueet ovat myös mukana uudessa kokonaisuudessa, vaikka jatkavatkin toimintaansa itsenäisinä.

Suomen Urheiluliitto kannustaa omalta osaltaan edelleen pyrkimyksiä yhteen valtakunnalliseen urheilun ja liikunnan keskusjärjestöön, jossa myös Olympiakomitea on mukana. Tällä organisaatiolla voisi olla n. kymmenen aluetta käsittävä alueorganisaatio. SUL edustaa linjaa, jonka mukaan myös lajiliittojen alueorganisaatio tulee muodostaa samalle maantieteelliselle aluepohjalle. Nämä alueorganisaatiot tulisivat tekemään aktiivista yhteistyötä alueellaan toimivien urheiluakatemioiden, valmennuskeskusten, urheiluopistojen sekä muiden liikunnan ja urheilun toimijoiden kanssa.

Myös suomalaisessa yleisurheilussa tämän hetkinen seurojen ja piirien määrä on suhteessa urheilijamäärään ja koko yleisurheilutoiminnan volyymiin nähden suuri. Yhteistyön vaatimus tulee kasvamaan niin seura-, piiri-, alue- kuin liittotasollakin. Tämän lisäksi tarvitaan myös selkeitä rakenteellisia muutoksia, jotta toiminnot tehostuvat riittävästi ja voimavarat saadaan kohdennettua nykyistä tehokkaammin.

Urheilumuotojen välinen kilpailu

Väestön ja erityisesti lapsiperheiden keskittyminen kasvukeskuksiin merkitsee myös yleisurheilulle edelleen kiristyvää kilpailua muiden urheilumuotojen kanssa. Erityisesti joukkueurheilun sosiaalinen vetovoima tuo isoja haasteita yleisurheilun tapaisille yksilölajeille. Kilpailua lisää myös uusien urheilumuotojen syntyminen.

Tiettyjen urheilumuotojen harrastaminen on muodostunut Suomessa jo verraten nuortenkin ikäluokkien osalta niin kalliiksi, että voidaan puhua urheilun keskiluokkaistumisesta. Jotkut urheilumuodot ovat jopa jäämässä vain parhaiten toimeentulevien perheiden harrastukseksi.

Tämä on erittäin huolestuttava piirre tasa-arvoisen yhteiskunnan näkökulmasta. Yleisurheilu on kuitenkin moneen urheilumuotoon nähden varsin halpa harrastus lapsiperheille ja tämän kilpailuetunsa se tulee säilyttämään. Myös fyysiset olosuhteet yleisurheilun harrastamiseen ovat lasten ja varhaisnuorten osalta varsin hyvät lähes jokaisella maamme paikkakunnalla.

2. Suomen Urheiluliiton toiminnan perusta

Toiminta-ajatus

Suomen Urheiluliiton toiminnan tarkoitus on eettisesti kestäväällä tavalla innostaa ja palvella jäseniään tuottamaan kansainvälisesti menestyviä nuorten ja aikuisten ikäluokkien yleisurheilijoita.

Vankan perustan luomiseksi kansalliselle yleisurheilulle Suomen Urheiluliitto auttaa jäsenistöään tuottamaan laadukasta, arvostettua ja kaikki ikäluokat kattavaa yleisurheilutoimintaa lapsille, nuorille sekä harrasteliikkuville ja urheilun seuraajille.

Visio

Yleisurheilu on seuratoimintojensa ja kansainvälisen menestyksensä osalta Suomen johtava kesäurheilumuoto.

Arvot

Eettinen kestävyys ja kasvatuksellisuus
Huippusuoritukset
Kansainvälisyys
Tasa- ja moniarvoisuus
Yhteisöllisyys

3. Keskeiset päämäärät

3.1. Valmennus

1. Korkealaatuinen urheilijapolku seura- ja lajivalmennuksen yhteistyönä kumppanuudet hyödyntäen

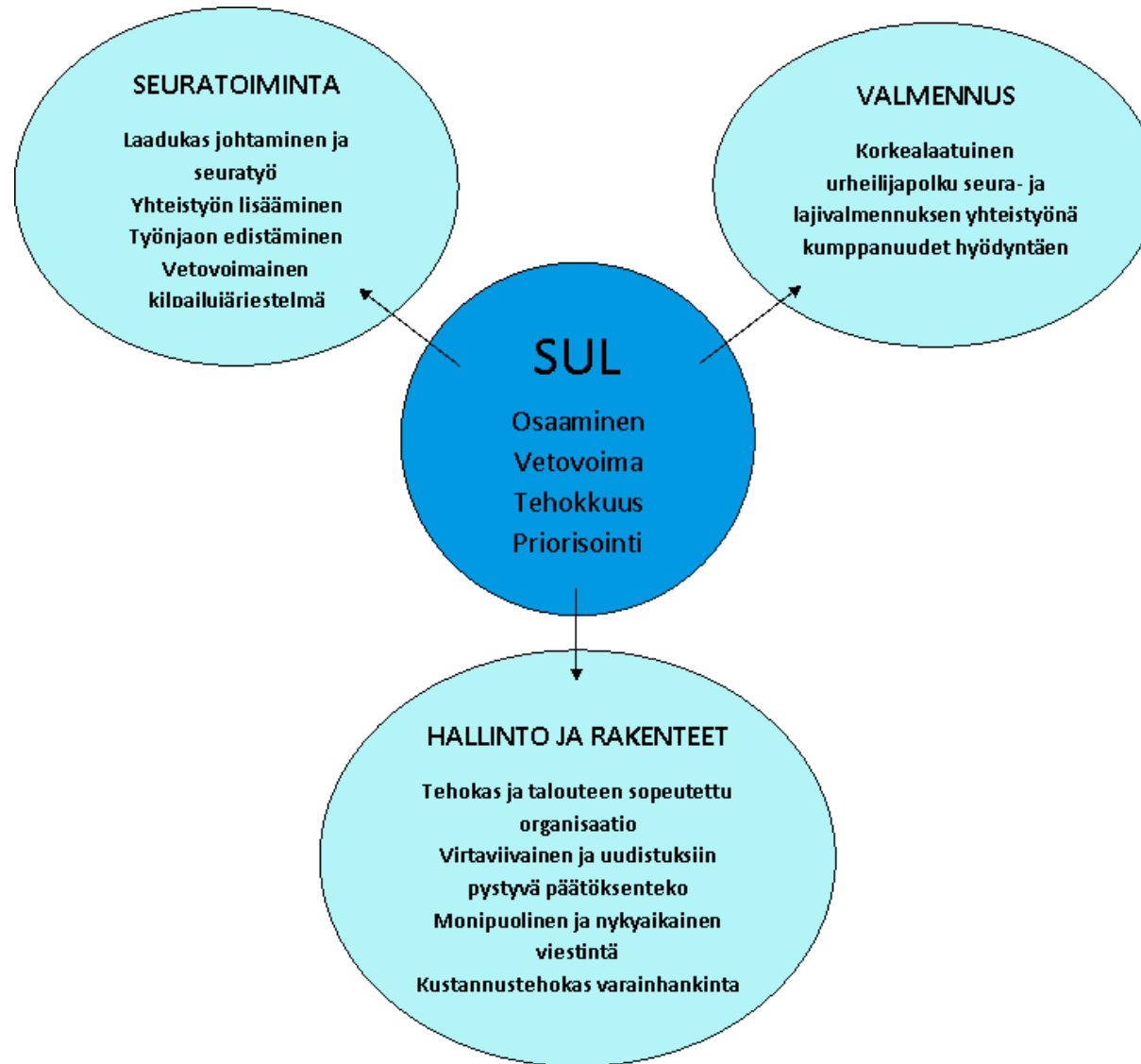
3.2. Seuratoiminta

2. Laadukas seuratoiminta ja seurajohtamisen laadun parantaminen
3. Seurojen yhteistyön ja työnjaon edistäminen,
4. Yleisurheilun vetovoimaa lisäävä kilpailujärjestelmä

3.3. Hallinto ja rakenteet

5. Tehokas ja taloudelliset realiteetit tiedostava operatiivinen ja luottamushenkilöorganisaatio
6. Virtaviivainen ja uudistuksiin pystyvä päätöksenteko
7. Monipuolisesti palveleva nykyaikainen viestintä
8. Kustannustehokas varainhankinta

STRATEGIAN 2013-2016 KESKEISET PÄÄMÄÄRÄT

4. Toimenpiteet päämäärien saavuttamiseksi

4.1. Valmennus

4.1.1. Yleislinjaukset

Suomen Urheiluliitto jatkaa aktiivisena toimijana muutoksessa, joka on menossa suomalaisen kilpa- ja huippu-urheilun kilpailukyvyyn varmistamiseksi. Käytännössä tämä tarkoittaa niiden pyrkimysten aktiivista tukemista, joiden tavoitteena on yhdistää suomalainen liikunnan ja urheilun järjestökenttä yhden valtakunnallisen keskusjärjestön alle.

Huippu-urheilumme kilpailukyvyyn varmistaminen edellyttää tiivistä yhteistyötä kilpa- ja huippu-urheilun eri toimijoiden välillä. Kansallisen tietotaidon jakaminen sekä kansainvälisen tason tietotaidon hankkiminen vaatii entistä laajempaa yhteistyötä ja verkottumista.

Julkisen sektorin toimijoiden (OKM ja kunnat), yhdistyvien ja uudistuvien urheilumme keskusjärjestöjen sekä lajiliittojen tulee muodostaa yhteinen näkemys niistä toimenpiteistä, jotka nostavat edelleenkin pääosin urheiluseuroissamme toteutettavan nuorisovalmennuksen (13-18-vuotiaat urheilijat) kilpa- ja huippu-urheilumme perustana keskeiseksi kehittämiskohteeksi.

Suomen Urheiluliiton valmennusjärjestelmän tavoite on rakentaa piirihuipentumaikäiselle yleisurheilua harrastavalle lapselle ja varhaisnuorelle osaavan nuorisovalmennusvaiheen kautta polku aikuisiän kilpa- ja huippu-urheilijaksi. Erityisesti polun alku- ja keskivaiheilla seuravalmennuksella ja seuroissa toteutettavalla ohjaustoiminnalla on erittäin keskeinen rooli. Kärkiseurojen rooli tulee strategiakauden aikana nousemaan merkittävästi myös aikuisiän kilpa- ja huippu-urheilijoiden valmennuksessa.

Liiton lajivalmentajien ja kaikkien kokeneiden valmentajien tulee omassa toimintaympäristössään tukea aktiivisesti muiden henkilökohtaisten valmentajien osaamista niin koulutukseen ohjaamalla ja kannustamalla kuin mentoroinninkin avulla. Tämä on erityisen tärkeää 13-18-vuotiaiden urheilijoiden valmentajien osalta.

Urheiluseurojemme ohjauksen ja nuorisovalmennuksen laadun parantaminen ehkäisee peruskouluiässä tapahtuvaa voimakasta dropout-ilmiötä. Yleisurheilun sosiaalisen vetovoiman lisäämiseksi toimivia nuorisovalmennusryhmiä tulee lisätä paitsi suurissa seuroissa myös seurayhteistyöllä.

Erityisen tärkeää on rakentaa urheilijapolku siten, että ainakin lahjakkaimmat nuoret yleisurheilijat pystyvät peruskoulun päätyttyä valmentautumaan olosuhteissa, joissa on tarjolla fyysiset puitteet ja osaava valmennus sekä joustava opinto-ohjelma tulevaa

huippu-urheilijan uraa ajatellen. Valmennusjärjestelmän tulee löytää yleisurheilun huippulahjakkuudet ja ohjata heidät edellä kuvattuun toimintaympäristöön.

Nuorisovalmennusvaiheen nuorimpien ikäluokkien valmennuksen tehostamiseksi aluepäälliköiden työnkuvaa kehitetään tukemaan päivittäisen harjoittelun laadun parantamista, lahjakkuuksien etsintää sekä vahvaa ohjausta toiselle asteelle opiskelemaan siirryttäessä.

Valmennusjärjestelmää uudistettaessa on tarpeen tehdä nykyistä tiukempia valintoja ja nostaa vaatimustasoa. Tämä merkitsee valmennusryhmiin pääsyn kriteerien tiukentamista ja sen myötä ryhmien pienentymistä. Valmennusryhmiin kuulumisen edellyttää myös selkeää kehitystä lajivalmennusvaiheen aikana.

Liiton lajivalmennus tullaan sijoittamaan merkittävältä osin valmennuskeskuksiin ja urheiluakatemiaympäristöihin. Lisäksi lajivalmennuksen ja seuravalmennuksen yhteistyötä tullaan selkeästi tiivistämään. Liiton lajivalmennuksessa joudutaan tekemään painotuksia eri lajien välillä sekä lajin nykytilan että valmennusresurssien riittävyyden näkökulmasta.

4.2. Huippu-urheilun tavoitteet

4.2.1. Mitattavat tavoitteet

1. Arvokisamenestys (OK, MM, EM, ETC/EC) ja MM-/EM-tilastot
2. Kansallinen taso (Kalevan kisat ja Suomi-Ruotsi maaottelut)
3. Valmennusosaaminen ja ammattimaisuuden lisääminen
4. Ohjausjärjestelmä ja lajivalmennuksen keskittäminen
5. Ammattimaisuuden ja päätoimisuuden lisääminen

4.1.3. Huippu-urheilun menestys- ja tilastotavoitteet:

Arvokisamenestys 2010-luvulla

Aikuiset	Urheilijamäärä	Mitalit	Pistesijat
Olympia- ja MM-kisat	16-22	1-2	2-4
EM-kisat	40-50	2-4	4-6
Nuoret			
MM-kisat 17/19, NOK	15-20	1-2	4-6
EM-kisat 19/22	20-25	2-4	4-6

Arvokisamenestys 2020-luvulla

Aikuiset

Olympia- ja MM-kisat	20-25	2-3	3-5
EM-kisat	50-60	3-5	6-8

Nuoret

MM-kisat 17/19, NOK	20-25	2-4	6-8
EM-kisat 19/22	25-30	3-5	6-10

Tilastotavoitteet (MM- ja EM-kisatilasto) 2016 ja 2020

	1-10	11-30
Aikuiset 2012		
Maailma	2	5
Eurooppa	4	18
Aikuiset 2016		
Maailma	4	8
Eurooppa	8	20
Aikuiset 2020		
Maailma	6	10
Eurooppa	10	25
Nuoret 19 v. 2012		
Maailma	5	10
Eurooppa	10	21
Nuoret 19 v. 2016		
Maailma	5	15
Eurooppa	12	25
Nuoret 19 v. 2020		
Maailma	7	20
Eurooppa	15	30

Vammaisurheilu

Vammaisyleisurheilijoiden tavoitteena on saavuttaa 2010- ja 2020-luvuilla maailman laajuisissa arvokisoissa (vammaisyleisurheilun MM-kisat ja paralympialaiset) 4-6 mitalia sekä vammaisyleisurheilun EM-kisoissa 6-10 mitalia.

Euroopan joukkuemestaruuskilpailu

Pysyvä paikka Superliigassa (12 maan joukossa)
Moniottelijat 8 parhaan maan joukossa

Maaottelut/PM-kisat

Voitot kaikissa maaotteluissa/parhaan maan asema

Ohjausjärjestelmä: SUL:n valmennustuen piirissä olevista urheilijoista 80 prosenttia suorittaa päivittäisharjoittelunsa yleisurheiluakatemiaympäristössä.

Päätoimisuuden lisääminen: Strategiakauden päättyessä ammattimaisesti työskenteleviä (pääasiallinen toimeentulo valmentamisesta) yleisurheiluvalmentajia on 100.

4.4. Valmennuksen ja ohjauksen kehittämistoimenpiteet

4.4.1. Valmennus- ja ohjausjärjestelmä sekä työnjako

Suomen Urheiluliiton valmennusta johtaa valmennusjohtaja. Hänen tehtävänä on rakentaa uudistettu lajivalmennusorganisaatio sekä sijoittaa organisaatio kunkin lajin/lajiryhmän urheilijoiden ja valmennusolosuhteiden kannalta optimaalisiin pisteisiin.

Liiton lajivalmennus sijoitetaan keskeiseltä osin yleisurheiluakatemioiden ja niissä toimiviin valmennuskeskuksiin. Yleisurheilua ohjelmassa pitäviä akatemiaa on perusteltua olla enintään 15, joista n. puoleen voidaan sijoittaa liiton lajivalmennusta rajallisista voimavaroista johtuen. Tämä ei kuitenkaan tarkoita sitä, ettei ilman liiton lajivalmennusta jäävissä yleisurheiluakatemioiden olisi yleisurheiluvalmennusta.

Lajivalmennuksessa painopistelajeja on kuusi - kahdeksan. Muissa lajeissa toimitaan urheilija-valmentaja -työparin suoralla tuella ja/tai selkeällä nuorisovalmennussuuntauksella.

Ilman varsinaista lajivalmentajaa jäävissä lajeissa tukea osoitetaan suoraan urheilija-valmentaja -työparille, mikäli huippu-urheilijan uralle tähtäävä työpari ko. lajista löytyy.

Valmennusjärjestelmän väliarviointi tehdään syksyllä 2014, jolloin voidaan tarvittaessa tehdä tarkistuksia tai muutoksia ja johon mennessä toivottavasti selviää myös uuden olympiakomitean kautta mahdollisesti saatavat lisäresurssit.

Lajivalmennuksen resurssointia tuetaan vahvalla kumppanuudella uuden olympiakomitean urheiluakatemiaohjelman, seuravalmennuksen, urheiluoppilaitosten sekä muiden liikunnan ja urheilun toimijoiden kanssa.

Valmennusjohtajan tehtävänä on yhdessä liiton muun johdon kanssa valvoa yleisurheilun etua uuden olympiakomitean rakentuessa erityisesti urheiluakatemiaohjelman, mutta myös huippuvaiheen ja osaamisohjelmien osalta.

Valmennusjohtaja on vastuussa suomalaisen huippuyleisurheilun tuloksista sekä aikuis- että junioreikäluokkien osalta.

Valmennusjohtajan apuna toimii valmennuspäällikkö, joka vastaa nuorten maajoukkueen toiminnan koordinoinnista ja kehittämisestä. Tämä ratkaistaan lopullisesti käytettävissä olevien voimavarojen ratkettua.

Suomalaisen yleisurheilun ohjaus- ja valmennusjärjestelmässä lajivalmennuksen vastuulla ovat nuorten maajoukkue sekä Team Finland ja EM-ryhmä.

Seurapalvelujohtaja vastaa 9-13-vuotiaiden ohjauksen ja valmennuksen kehittämisestä yhdessä piirien ja tulevaisuudessa mahdollisesti myös uuden urheilun keskusjärjestön alueiden kanssa. Seurapalvelujohtaja vastaa myös 14-16-vuotiaiden alueleirityksestä sekä seurojen nuorisovalmennuksen tuesta ja kehittämisestä sekä lahjakuuskartoituksista yhdessä lajivalmennuksen kanssa.

4.4.2. Liiton valmennusryhmät

Nuorten maajoukkue (17-22-vuotiaat)

Tämän ikäisiä lisenssiurheilijoita on n. 2 300, joista n. 900 osallistuu SM-kisoihin. Heistä 130-150 eli n. 25 % valitaan nuorten maajoukkueryhmään.

Urheilijoiden päivittäinen harjoittelu tapahtuu ainakin kärkiurheilijoiden osalta yleisurheiluakatemioiden, mutta merkittävä osa 17 -18-vuotiaista nuorten maajoukkueurheilijoista harjoittelee edelleen ainakin osittain seuravalmennuksessa, jonka laadun kehittämistä jatketaan yhdessä uuden olympiakomitean osaamisohjelman kanssa. Samalla yhteistyöllä lisätään myös ammattivalmentajien määrää yleisurheilussa.

Team Finland (yli 22-vuotiaat ja parhaat juniorit) ja EM-ryhmä (yli 22-vuotiaat)

Aikuisiän huippu-urheilijoille muodostetaan kaksi valmennusryhmää Team Finland sekä EM-ryhmä.

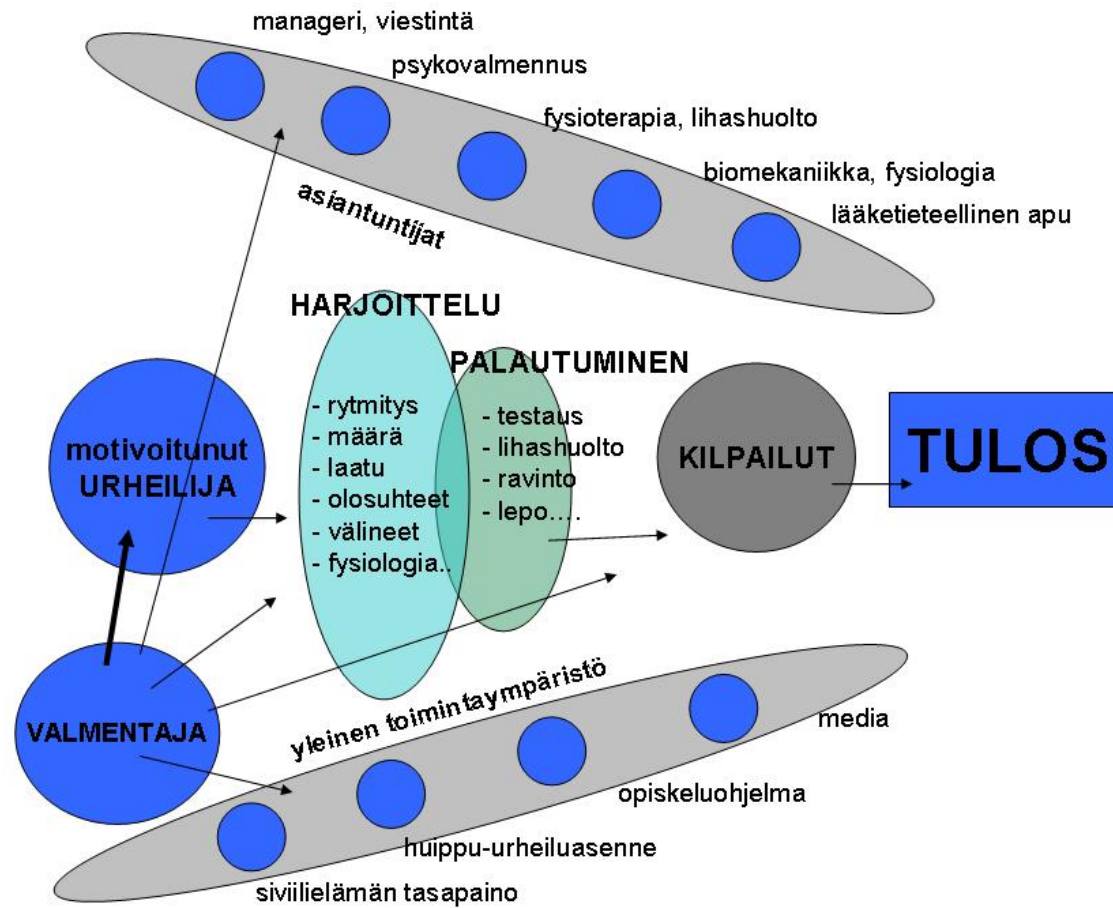
Team Finland-ryhmään valitaan 20-25 kansainvälisellä tasolla urheilevaa aikuisiän huippu-urheilijaa. EM-ryhmään valitaan 40-45 yli 22-vuotiaasta kansainvälisessä tuloskehityksessä mukana olevaa TF-ryhmän haastajaa sekä lahjakkaimmat 19- ja 22-vuotiaat oman ikäistensä arvokisojen menestyjät.

TF-ryhmän urheilijat harjoittelevat pääosan harjoitusvuodestaan ulkomailla kahdessa - kolmessa pisteessä, joihin rakennetaan mahdollisimman kattavat tukipalvelut yhdessä uuden olympiakomitean huippuvaiheen ohjelman kanssa.

Aikuisten maajoukkueryhmästä luovutaan, mutta liiton valmennusryhmien ulkopuolelle jäävienkin aikuisurheilijoiden käytössä on urheiluakatemiaympäristö palveluineen. Lisäksi näiden urheilijoiden edellytyksiä urheilu-uran jatkamiseen tuetaan kilpailujärjestelmän kehittämisellä.

Aikuisten Suomi-Ruotsi -maaotteluun valitaan n. 120 urheilijaa. Maaottelu-urheilijoiden rungon muodostavat 60-70 Team Finlandin ja EM-ryhmän urheilijaa ja n. 30-40 nuorten maajoukkueen kärkiurheilijaa.

HUIPPU-URHEILIJAN TUKIVERKOSTO

5. Seurapalvelutoiminta

5.1. Seurapalvelutoiminnan tavoitteet

Urheiluseuratoiminta palvelee käytännössä kahta palvelujen käyttäjäryhmää. Harrasteliikuntapalvelut suuntautuvat pääasiassa 0-8-vuotiaisiin sekä yli 30-vuotiaisiin ja kilpaurheilupalvelut 9-29-vuotiaisiin.

Toki kilpaurheilukäluokissakin on harrasteliikkuja ja toisaalta kilpaurheilu jatkuu toisilla läpi koko elämän. Veteraani-ikäisten kilpailutoiminnasta huolehtii yleisurheilussa pääasiassa Suomen Veteraaniurheiluliitto.

Urheiluseurojen osuus aikuisväestön kuntoa ja terveyttä edistävässä liikunnassa on kasvanut jonkin verran viime vuosina ja se lisääntyy edelleen tulevaisuudessa. Osa seuroista tarjoaa aikuisväestölle suunnattuja harrasteliikuntapalveluja.

Seuroille aikuisten harrasteliikunta antaa mahdollisuuden monipuolistaa toimintaansa, kasvattaa jäsenmääräänsä ja lisätä seuratoimijoiden määrää ja seuran tuloja.

Harrasteliikunnalle on laadittu oma strategia, jossa kuvataan yksityiskohtaisemmin sille asetettuja tavoitteita ja tuotettavia harrasteliikuntapalveluja.

Seurapalvelutoiminnan strategisena tavoitteena on

- jatkaa yleisurheilun harrastajamäärien nousua ja kääntämällä 9-15 –vuotiaiden lisenssikehitys positiiviseksi
- lisätä yleisurheilevien lasten ja nuorten liikunnan määrää ja harjoittelun laatua
- vahvistaa seuratoiminnan elinvoimaa osaavien ihmisten, laadukkaiden seuratoimintamallien ja seurojen yhteistyön kautta sekä lisätä yhteisöllisyyttä myös seuratasolla
- tukea kärkiseurojen kehittymistä ottamaan nykyistä laajempaa vastuuta aikuisiän kilpa- ja huippu-urheilussa sekä toimintaympäristönsä yleisurheilussa

5.2. Harrastajamäärän kasvutavoitteet

Seurat ovat oleellisin toimija yleisurheilijan polulla erityisesti piirihuipentuma- ja nuorisovalmennusvaiheessa. Saumattoman polun rakentaminen edellyttää monen urheilijan kohdalla toimivaa yhteistyötä ja urheilijan parhaasta lähtevää työnjakoa seurojen kesken.

Yleisurheilun harrastajamäärissä tavoitteena on nostaa yleisurheilulisenssien määrä 31 000 lisenssiin (+ 3 100) vuoteen 2016 mennessä.

Erityisesti tavoitteena on kasvattaa harrastajamäärää 9-15-vuotiaiden ikäluokissa palauttamalla lisenssiurheilijoiden määrä v. 2004 tasolle (+ 1 300). Juniorien ikäluokissa tavoitteena on jatkaa myönteistä kasvukehitystä sekä saada yleisten sarjojen urheilijoita jatkamaan uraansa nykyistä pidempään (+ 400).

Harrasteliikkujien osalta tavoitellaan n. 15 %:n kasvua (+1 400).

5.3. Seuratoiminnan ja seurajohtamisen kehittämistoimenpiteiden painopisteet

Seuratoiminnan kehittämisen painopiste suunnataan strategiakaudella 2013-2016 seuraluokittelun perusteella n. sataan toimivimpaan seuraan, jotka ryhmitellään seuraavalla tavalla:

1. Kärkiseurat (n. 20 kpl)
2. Valioseurat (n. 30 kpl)
3. Nuorisovalmennusseurat (n. 50 kpl)

Tilanne on kuitenkin syytä pitää sillä tavalla joustavana, että nyt määritellyn joukon ulkopuolella oleva seura otetaan heti tehostettujen tukitoimenpiteiden piiriin, kun se ilmaisee halunsa lähteä kehittämään toimintaansa.

Aikuis- ja vanhimpien juniore-ikäluokkien (17 v. -aikuiset) valmennuksen osalta ensisijainen kehittämisvastuu on liiton lajivalmennusorganisaatiolla, vaikka merkittävää osaa näidenkin ikäluokkien urheilijoista valmentaa seuravalmentaja. Kärki- ja valioluokan seuratoiminnan osalta koulutus- ja kehittämisvastuu on liiton seurapalveluorganisaatiolla ml. aluepäälliköt.

Nuorimpien juniore-ikäluokkien 14-16 -vuotiaiden valmennuksen kehittämisvastuu on liiton organisaatiossa alueorganisaatiolla. Päävastuu näiden ikäluokkien valmennuksesta on kuitenkin seuravalmennuksella, jota alueorganisaatio tukee. Seuratoiminnan osalta

nuorisovalmennusseurojen koulutus- ja kehittämisvastuu on liiton alueorganisaatiolla. Alue- ja piiriorganisaatiot tekevät tämän ikäluokan osalta vahvaa yhteistyötä, jota tukee myös alueiden hallintomalli.

Piirihuipentumaikäisten toiminnan kehittäminen ja koordinointi on piirien pääasiallinen tehtäväalue koko seurakentän osalta. Tehtäväalue sisältää mm. piirihuipentumaikäisten kilpailutoiminnan koordinoinnin ja kehittämisen, lasten ohjaajakoulutuksen, kouluyhteistyön kehittämisen, koululaiskisojen kehittämisen, seurakohtaamiset jne. Nuorten maajoukkueen sekä alueleiritysikäisten valmennus-/leiritysrhmien pienentyessä piireillä on yhdessä alueorganisaation kanssa merkittävää vastuuta 14-18-vuotiaiden toiminnan kehittämisessä.

Seurakehittämissuunnitelmassa kärkeuroille on oma Kärkiseurakoulutus, valioseuroille Varaslähtö Tulevaisuuteen -koulutus, nuorisovalmennusseuroille Alueellinen Varaslähtö Tulevaisuuteen -koulutus. Piirihuipentumaseuroja tuetaan seurakohtaamisilla, joille laaditaan perusrunko, mutta joiden toteuttamisessa painotetaan seurakohtaisia tarpeita joustavasti.

Valmentajakoulutuksen sisältöjä tullaan jonkin verran kehittämään tulevan talven aikana erityisesti NVT:n osalta. Ohjaajakoulutuksessa tavoitteena on opiskelijoiden keski-ikä nostaminen.

Seuratoiminnan kehittämisessä valmennuksen tapaan mentorointi on toimiva malli. Tällöin hyvin toimivan seuran johto kokemuksiin voi olla toisen seuran toiminnan kehittämisessä arvaamaton voimavara.

5.4. Seuran ohjaustoiminnan ja seuravalmennuksen kehittäminen

Nuorimmat piirihuipentumaikäiset (9-13-vuotiaat)

Piirihuipentumaikäisiin kuuluvat strategiakauden alusta lukien 9-13-vuotiaat. Kaksi nykyistä piirihuipentumaikäluokkaa eli 14- ja 15-vuotiaat siirtyvät nuorisovalmennusikäisiin.

Seuroissa liikkuu ja harjoittelee n. 11 000 tämän ikäistä lasta ja nuorta. Toiminta organisoidaan seurojen toimesta ja keskeiset toimintamuodot ovat seurojen yleisurheilukoulutoiminta ja seurakisat. Piirien tehtävänä on tukea seuroja tähän ikäluokkaan kohdistuvassa toiminnassa.

Lajiliitto vastaa alueorganisaationsa kautta lasten ja nuorten ohjaajien koulutuksen toteuttamisesta aluksi liiton omana toimintana ja toivottavasti tulevaisuudessa hyödyntämällä uuden liikunnan ja urheilun keskusjärjestön alueorganisaation koulutusresursseja.

Erityishaasteena on paikallisen urheiluseuran ja alakoulujen yhteistyön lisääminen sekä nousujohteisen ja porrastetun urheilukoulu- ja harjoitusryhmätoiminnan synnyttäminen.

Tämän ikäluokan leirityksestä päättävät piirit ja seurat. Leirit voidaan toteuttaa piirin organisoimana piirileirityksenä tai seurojen toteuttamana seuraleirityksenä.

Alueleirityksikäiset (14-16-vuotiaat)

Seuroissa liikkuu ja harjoittelee n. 3 500 tämän ikäistä nuorta, joista n. 450 valitaan liiton alueorganisaation toteuttamaan alueleiritykseen. Määrä kattaa lähes 40 % tämän ikäluokan SM-kisoihin osallistuvista urheilijoista.

Päivittäinen harjoittelu tapahtuu käytännössä kokonaan seuroissa.

Kilpa- ja huippu-urheilun näkökulmasta tavoitteena on ikäluokan lahjakkuuksien löytäminen ja heidän ohjaamisensa toisen asteen opiskelun käynnistyessä toimintaympäristöön, jossa valmennuksen määrä ja laatu ovat riittävät huippu-urheilun perustan kannalta.

Yleisenä tavoitteena on yläkouluikäisten seuravalmennuksen laadun kehittäminen ja ryhmäharjoittelun lisääminen, seurojen ja yläkoulujen yhteistyön lisääminen sekä motivoivan ja kannustavan kilpailujärjestelmän rakentaminen sisältäen myös yläkoulujen kilpailujärjestelmän. Henkilökohtaisten ja seuravalmentajien osaamista parannetaan sekä koulutuksella että käytännön kokemusten kautta mm. mentoroinnilla.

Liitto vastaa alueorganisaationsa kautta ohjaajakoulutuksesta sekä nuorisovalmentajakoulutuksesta ja yhdessä piirien kanssa päivittäisvalmennuksen kehittämisestä ja tukemisesta yläkouluikäisten osalta. Liiton alueorganisaatio vastaa lahjakkuuksien etsimisestä ja ohjaamisesta hyvin toimivaan opiskelu- ja harjoittelu-ympäristöön toiselle asteelle opiskelemaan siirryttäessä.

Uuden urheilun ja liikunnan keskusjärjestön toiminnan käynnistyttyä tehdään tämän järjestön kanssa mahdollisuuksien mukaan yhteistyötä ainakin ohjaajakoulutuksessa sekä yleisessä seurakoulutuksessa. Seuratoiminnan kehittämisessä seuroja kannustetaan hyödyntämään julkisen sektorin sekä liikunnan ja urheilun keskusjärjestöjen tuet mahdollisimman tehokkaasti.

5.5. Kilpailutoiminta

Kansallinen, paikallinen ja alueellinen kilpailutoiminta on edelleen seuratoiminnan ydin.

Kilpailutoiminnan tulee olla lapsuusiästä lähtien kattavaa ja monipuolista. Kilpailutoiminnan kehittämisessä painopistealueina ovat 13-15-vuotiaiden sekä yleisten sarjojen kansallista tasoa kehittävä kilpailutoiminta. Kalevan Kisoja kehitetään kansallisen yleisurheilun lippulaivana.

Tavoitteena on rakentaa nousujohteinen, tavoitteellinen ja motivoiva kilpailujärjestelmä, joka omalta osaltaan ehkäisee dropout-ilmiotä ja joka vahvistaa yleisurheilua tavoitteellisena ja tuloshakuisena urheilumuotona.

Nousujohteisen kilpailutoiminnan tasot:

- Seurataso
- Piiri-/ aluetaso
- Kansallinen taso
- Nuorten kansainvälinen taso
- Kansainvälinen taso

Kilpailutoiminnan tavoite:

Kilpailutoiminnan päämääränä on yleisurheilun näkyvyyden takaaminen ja samalla motivoivan kansallisen kilpailutoiminnan turvaaminen.

Keskeiset kehittämistoimenpiteet:

- Kansallisen kilpailutoiminnan sekä pm-kisojen täysremontti
- Nuorten kilpailutoiminnan kehittäminen ja kilpailumotivaation parantaminen
- Kalevan Kisojen järjestämis- ja kisakonseptin uudistaminen
- TV-kisojen kehittäminen sekä ulko- että hallikauden kattavan näkyvyyden turvaamiseksi

Kansallisen kilpailutoiminnan kehittäminen käsittää mm. Tähtikisasarjan konseptoinnin kahdeksan kisan sarjaksi, kansallisten kisojen määrän rajoittamisen 30:een, aluemestaruuskisojen käynnistämisen 15- tai 17-vuotiaiden ikäluokasta lähtien sekä aiemmin piirin myöntämien kisojen korvaamisen avoimilla aluekisoilla.

Nuorisokisojen osalta siirrytään vaiheittain ELMO –konseptiin ja käynnistetään yläasteiden kotiratakisa.

Kilpailutoiminnan tavoitteellisuutta lisätään siirtymällä mahdollisesti myöhemmin strategiakauden aikana SM-kisojen osanotto-oikeuden määrittelyyn tilastorankingin perusteella.

Kilpailutoiminnan kehittämistoimenpiteet yksilöidään tarkemmin strategiakokonaisuuden osana valmistuvassa kilpailustrategiassa.

Kilpailutoiminnan kehittämiseen liittyy olennaisena osana olosuhteiden ylläpito ja kehittäminen. Olemassa olevaa olosuhdestrategiaa ei tässä yhteydessä päivitetä, mutta mm. kuntarakenteen vaikutuksia olosuhdeasioihin seurataan erityisesti kilpailu- ja olosuhdevaliokunnan toimesta tarkasti.

Kilpailutoiminnan kehittymistä ohjataan ja tuetaan osittain seuraluokittelulla, jonka uudistaminen toteutetaan niin ikään tämän strategiakokonaisuuden osana.

6. Hallinto, rakenteet ja talous

6.1. Nykytila

Suomen Urheiluliiton johtamisen periaatteet on kirjattu henkilöstöstrategiaan.

Suomen Urheiluliiton luottamushenkilöhallinto on rakennettu hyvin perinteisellä tavalla. Ylintä päätösvaltaa käyttää liittovaltuusto, jonka jäsenet valitaan pääosin piirien ja ruotsinkielisten alueiden toimesta.

Liittovaltuusto valitsee liiton puheenjohtajan ja hallituksen. Hallitus valitsee valiokunnat, joita tällä hetkellä on kuusi.

Liiton operatiivista organisaatiota johtaa toimitusjohtaja. Hallinnosta ja taloudesta vastaa talousjohtaja, valmennuksesta valmennusjohtaja ja seurapalveluista seurapalvelujohtaja.

SUL-konserniin kuuluvat lisäksi SUL-julkaisut Oy, markkinoinnista vastaava Track & Field Finland Oy, Suomen Urheilututkimussäätiö sekä Yleisurheilun Tuki rs.

Seurojen vaikutusmahdollisuudet liiton päätöksentekoon rajoittuvat tällä hetkellä liittovaltuutettujen valintaan piirien ja alueiden kokouksissa.

Suomen Urheiluliiton kenttätoiminta jakautuu lähinnä nuorisovalmennuksen kehittämiseksi viiteen alueeseen.

Alueilla toimii 18 itsenäistä piiriä ja kolme ruotsinkielistä aluetta.

Liiton talous on muodostumassa erittäin haasteelliseksi johtuen yhteistyösopimustilanteesta sekä EM-kisojen taloudellisesta tuloksesta.

6.2. Kehittämistoimenpiteet

Hallinnon ja rakenteiden uudistamistyö on välttämätöntä ainakin kolmesta näkökulmasta.

Liiton toiminnan painopistettä on tarve siirtää lähemmäksi seurakenttää päätöksenteon, ohjauksen ja valmennuksen sekä seuratoiminnan kehittämisen osalta.

Toisaalta organisaatorakenteita on syytä keventää päätöksenteon järkevöittämiseksi ja työnjaon selkiinnyttämiseksi.

Kolmanneksi liiton taloustilanne on muodostumassa niin haasteelliseksi, että organisaatorakenteiden keventäminen ja uudelleenjärjestely on välttämätöntä.

6.2.1. Hallinto

Strategiakaudella seurojen roolia kasvatetaan liiton päätöksenteossa. Käytännössä tämä tarkoittaa vuosittain kokoontuvan liittokokouksen palauttamista päätöksenteko-organisaatioon.

Liittovaltuusto säilyy edelleen.

Hallituksen sisäisessä työnjaossa siirytään strategiakauden alussa strategian mukaiseen vastuualuejakoon.

Valiokuntarakenne muutetaan vastaamaan strategianmukaista vastuualuejakoa ja valiokuntien puheenjohtajiksi valitaan hallituksen ao. vastuualueiden vastuujäsenet. Valiokuntien jäsenten valinnoissa painotetaan osaamisen ja motivaation ohella läheistä yhteyttä seuratoimintaan.

Toimielinten välinen tehtäväjako ja siihen liittyvä ratkaisuvallta määritellään syksyn 2012 aikana toteutettavassa sääntöuudistuksessa.

Liiton operatiivinen organisaatio rakennetaan vastaamaan strategian vastuualueita ja niille määritellyjä tehtäviä. Organisaatiota rakennettaessa otetaan huomioon liiton taloudelliset toimintaedellytykset keventäen organisaatiota tuntuvasti.

On selvää, että organisaatiota uudistettaessa on arvioitava kriittisesti, onko kaikkia nykyisiä tehtäviä enää mahdollista tai tarpeenkaan säilyttää liiton tehtävissä. Samassa yhteydessä on syytä tutkia mahdollisuuksia siirtää joitain tehtäviä vaikkapa seurojen hoidettavaksi. Uuden järjestökentän toiminnan selkiytyttyä myös sieltä avautuneet merkittäviä yhteistyömahdollisuuksia.

Koko henkilöstön tehtäväkuvaukset uudistetaan vastaamaan strategiaan pohjautuvia tehtäviä.

SUL ry:n sekä sen omistamaan konserniin kuuluvien yhtiöiden ja säätiöiden organisaatioita tarkastellaan yhtenä kokonaisuutena. Tavoitteena on tehtävien kriittinen arviointi, työnjaon kehittäminen ja yhteistyön lisääminen, vaikka joku konsernin osa jatkaisikin toimintaansa itsenäisenä.

Liiton viestinnän tavoitteet ja kehittämistoimenpiteet on määritelty viestintästrategiassa.

6.2.2. Alue- ja piirirakenne

Liiton aluejärjestelmää vahvistetaan lisäämällä alueiden määrä nykyisestä viidestä kuuteen. Liitolla on vuoden 2013 alusta lukien eteläinen, lounainen, läntinen, kaakkoinen, itäinen ja pohjoinen alue. Jokaisella alueella toimii päätoiminen aluepäällikkö. Liiton alueorganisaatio kuuluu seurapalvelun vastuualueelle, mutta se tekee erittäin voimakasta yhteistyötä liiton valmennusorganisaation kanssa.

Alueilla on päävastuu nuorisovalmennuksen kehittämisestä erityisesti 14-16 -vuotiaiden osalta, mutta niiden tehtäviin kuuluu myös mm. alueellisen kilpailutoiminnan kehittäminen sekä seuratoiminnan kehittämiseen liittyviä tehtäviä yhdessä alueen piirien kanssa.

Alueen hallinnollisena toimielimenä toimii alueen johtokunta, jonka jäsenet nimeää liiton hallitus piirien esityksestä. Johtokunnan tehtävät ja jäsenten lukumäärä määritellään pääosin liiton toimintasäännössä ja osittain nimeämisen yhteydessä. Johtokunnan esittelijänä ja sihteerinä toimii aluepäällikkö.

Ruotsinkieliset alueet jatkavat edelleen toimintaansa oman katto-organisaationsa eli SFI:n alla nykyiset toimintamallinsa säilyttäen itsenäisen asemansa mm. leirityksen ja omien mestaruuskisojen osalta. Näiden alueiden asema SUL:n kilpailutoiminnassa ja seuraluokittelussa arvioidaan erikseen kilpailustrategian ja seuraluokittelun uudistamisen yhteydessä.

Piirien osalta strategia ei sisällä alueellisia muutosajatuksia. Piirit itsenäisinä yhdistyksinä päättävät itse tehtävistään, mutta liiton näkökulmasta piirien pääasiallisen tehtäväkentän olisi jatkossa hyvä suuntautua seurojen piirihuipentumaikäisille (9-13 v) ja sitä nuoremmille järjestetyn toiminnan kehittämiseen. Tämän lisäksi piirien panosta tarvitaan alueiden tukena myös nuorisovalmennusvaiheen seuratoiminnan kehittämisessä.